

La Veu de la Comarca

Setmanari Regionalista de Tortosa

ANY III.

PUGNA PRO PATRIA

NUM. 106.

LA CATALUNYA QUE VOLÉM.—«Lliure, ni dominada, ni dominadora y respectada de les regions germanas.—Estimada per son valer al exterior y temuda per sa forsa. Acullit com a propi al foraster que á trevallar hi vinga. Y á manar y á cobrar, á fer lleys y á judicar, cada hù á casa seva, que prou hi té que fer pera enténdreshi. Els empleats de la terra y pochs, actius y inteligents.—Ennoblida, altra vegada en llibres de tot saber, la que fou llengua de Sants y de Reys.—Las universitats y escolars tornadas a son esser obrador d' avensos de la ciencia y planter de filosofys y juristas. A fora la ensopida rutina.—Intimament unida á la vella Catalunya, gloriosa en sa historia y tradicional en sas lleys y costums, una Catalunya nova, de vida expansiva y en constant progrés, seriament religiosa y ilustradament tolerant.—Repobladas las montanyas per grans boscos, trescant pels singles els corredors enginyers moderns, rayent del terror y de las minas els fruits y minerals. Las aiguas de sos rius saltant de resclosa en resclosa movent enginyers del treball.—Conservats com reliquias els monuments enrunats o antichs y alsarne d' un art fill llegendari del antich criat en els avensos actuals. Voltar les vellas poblacions historicas de populosas y amplias ciutats, modernas.—Ports oberts als productes de tots llochs; assegurats ab tractes d' una nació seria; veure al present ab afany de ser estimat y úli á la Patria y el obrer intervindre en el govern donantli lo que cristianament y per dret li pertoca.—Volém deixar á nostres fills aquesta Catalunya gran avuy, com ho fou pera son temps la de nostres passats.—Pera bo tenirho tenim lo precís: Força, riquesa y inteligencia. Reprimim el vici del egoisme y exaltém la virtud que á cap ens manca: L' amor á la Patria.»—LLUIS DOMENECH Y MUNTANER

PREUS DE SUSCRIPCIO

Tortosa al mes. 0'50
Fora semestre. 3'00

DIRECCIÓ Y REDACCIÓ
Carrer del Parque, N.º 8.

Tortosa 14 Janer de 1904.

La Redacció no fa seus los conceptes ni contenguts dels articles firmats ó copiats.

Avis. Per causas independents de la nostra voluntat, lo número últim surtí ab data del 31 de Deseembre, en lloc del 7 de Jener de 1905, com el número d' ordre també li correspón ser el 105.

Per idénticas rahons los números del folletí dels del periodíc 103, 104 y 105 están equivocats, y per lo tant, torném á repetirlos.

SANTORAL

Diumenge 15. El Santíssim Nom de Jesús. St. Pau primer hermitá y St. Mauro ab.—Dilluns 16 St. Fulgenci b. y dr. y St. Marcelo p. y mr.—Dimars 17. Sant Antón ab. y Sta. Rosalina cart.—Dimecres 18. La Catedral de St. Pere en Roma y Sta. Prisca vg. y mr.—Dijous 19. St. Canut rey mr. y Stas. Pia y Germana mrs.—Divendres 20. Sts. Fabiá papa y Sebastia mrs.—Dissapte 21. St. Fructuós bisbe y mr. y Sta. Ignés vg. mr.

Dues anyades

Les va fer el dia 11 del que som, que lluitém per les reivindicacions tradicionals de la nostra terra; y al ferne esment, mos sentim més coratjosos pera tirar endevant la nostra humil publicació periodica, qu'ahir com avuy, no te altra finalitat que l'inclosa en lo sant lema de reivindicació patria.

PUGNA PRO PATRIA

De la tasca feta, si l'any passat deyam que'ls seus fruits eran numerosos y esperansadors, enguany podem dir que ho son més encara y que les nostres esperanses no han resultat fallides. ans be arrelades mes fortament y en part realisades ab un éczit que no sonniavam pas.

L'esperit de la terra, retut en l'ensupiment més aplanador y xorc, ha reviscolat y donats fruits xamosos qu'arreu hem vistos, ab vida migrada y encara inconcients alguns, però altres ab un esplendor y grandesa, que dona bó pensarhi y amara'hi l'esperit, assodollat sempre en l'ideal que mos móu y mos anima.

Sols cal veure com avuy la nostra llengua es més estimada, com se li retornan los drets d'esser parlada no sols en los actes de la vida privada, sinó també en els més solemnes y trascendentals, com es més usada en

els escrits y documents literaris y en altres manifestacions d' este carácter, pera convencermos desseguida de lo que diém.

A la fulla periodica del nostre setmanari, hi han coloborat milers de fulles d'altres periodics escrits en la nostra llengua, que cada dia son més coneguts, més llegits y estimats, y a més altres publicacions que duen sinó en la vestidura en l'esperit, el de les nostres reivindicacions, regonegudes de tothom qui pensa y estima, com a les veritablement justes y necessaries a la regeneració patria que tant sonmiém.

Cada dia'l número de bons patriotes es més. Y vetaqui qu'esta senzilla reflexió es prou, pera donarnos alé en la lluita y no defallir en la nostra escomesa de trevallar pel desvetllament y la llibertació de Catalunya. Mos créyem en aquesta feyna no fer més que la del sembrador, sens pensar may en que poguessim veure esplets de cullita; però gracies á Deu n'hem vist y en veurém més. La festa d'enguany dels Jocs Florals, há sigut pera natros una cullita y bona.

En ells, l'esperit tradicional de la terra hi ha viscut potent com may; hem vist com lo nostre poble s'entussiasmabe y aplaudia de bó y millor les belleses de la nostra llengua y 'ls dolsos recorts de la nostra gloriosa historia: altre tant podem dir de les festes Marianes en les que los cants, lemes y viscas á la Verge, foren cantats els uns y escrits els altres en lo nostre propi llenguatge, y en los balcons y adornos dels edificis privats y publicos feu sa aparició, a plena llum, la hermosa ensenya de la Patria Catalana, que fins ara restaba poc menys que amagada y el cant nacional, l'himne que encarna la idea de las reivindicacions de la Patria, va ressonar per primera vegada entre nosaltres, en la casa hont va naixer l'insigne l'immortal poeta català Mossen Vicens Garcia, conegut per lo Rector de Vall Fogona, himne que fou cantat y escoltat descuberts y apeu dret, per tots los bons tortosins, que en aquells moments tornaban á senti corre per sas venas la sane pura que ha de tornarnos á fe altra volta subdits de nostre «llibre de las costums» cremat en mal hora per mans que 'ns regalaren en cam-

bi dos miserables fulles de unas plantes que 's crian als desert de l' Africa, pera que hi orlessem la nostra ensenya, trayenne las branques de llort y roura simbols de la victoria y de la fortalesa guanyats per nostres avant passats defensant nostra Ciutat.

Aixó es prou y massa pera creure que'l nostre ideal despertarà de nou, l'esperit patriòtic qu' en millors temps informava tots los actes de la vida religiosa, politica y social dels nostres compatriotes, condormits y impotents en la inconcienca dels dominats y vensuts.

Es per viure en aquest trist estat algunes centurries, lo perque han anat de menos los nostres interessos; hem sigut víctimes dels nostres esplotadors y ells han fet de natros un poble incult, enderrentit y mort en la innacció o be en lluites de banderies y odis miserables.

D'aquí, qu'al crit de protesta contra 'ls nostres eterns enemics, alsat al cor de Catalunya per un grapat de nobles patricis, hagi repercutit per tot arreu arribant fins aquí a la nostra Comarca, que per ser la més abatuda d'aquells, semblava que de cap manera tenia de despertar y alsá al cap y moure 'l cor al nobilissim ideal dels seus salvadors; y es qu'aquí, l'esperit de les nostres tradicions y grandeses encara no era mort; ho podia semblar, però en lo més fondo de la seua ánima ell, hi vivia pur y aferrat, per ser carn de la seua carn.

¡Alabat sia Deu!

Y vetaqui que natros, los que mos diém regionalistas y posém un esforç considerable en la publicació d' este periodíc, venim consagrats en escampá aquella veu redemptora que mos fa girar la vista a lo passat pera tirar endavant, sen altre retribució, que veure progresar lo nostre ideal en los cors de tots los bons fills de la comarca estimada, la de les Riberes del Ebre, pera que d'aixó n'esdevingui el seu millorament y prosperitat.

En aquesta feyna no pararem may, si Deu vol.

Y si avuy ja comensem a veure florir y granar la llevor fins ara escam-

pada, molt més hem d'esforsarnos en la nostra obra, esperansats de veure-la encara més creixenta més ofanosa y abundant de fruits. Que será ab l'ajuda de Deu, per la bondat indiscutible del nostre ideal, qu'es tot amor, llibertat y vida.

LA REDACCIÓ.

Un bon Catalá

DIALEC.

—Que tal Jaume.
—¡O!a! Jordi ¿tu per aquí?
—Tu dirás.
—Y donques ¿quins vents te porten?
—Ja veurás jo soc molt ayant de la patria; y á fora d'ella, que vols que't diga, no m'hi se estar.
—Carat, si Madrit no es en nostra patria, no se pas que ho será.
—¿Com s'enten aixó? ¿quina es la nostra patria?
—Vaya unes preguntes; quina vols que sigui si nó Espanya.
—¿Espanya la nostra patria? ¿la patria dels catalans? no 'n volla sapiguer d'altra.
—No se per que tant t'extranya. ¿No es ella la que 'ns socorre en temps de necessitat y miseria? ¿No es ella la que cuida de nostre ben estar general? ¿Per ventura no 'ns defensa dels perturbadors de la nostra tranquil·litat? ¿No te, en fi; cuidado dels espanyols com les mares de llurs fills? ¿Quina obligació tindria, donques, de fer tot aixó, si no sigues nostra mare patria?
—¡Ay Jaume! Deu te faci bo. Primerament Espanya no fa 'l que tu dius, com ens ho ensenya la cohenta experiencia. Despres en cara que ho fes si no tinguessim mes patria que l'esmentada ja 't be 'n asseguro ja, qu'forem borts.
—¿Com s'enten borts?
—Home molt facilmente.
—No ho veig.
—Es que la evidencia t'ho deu tapar; puig no pot ser altre, segons se veu.
—No t'entenc.
—Anem á pams ¿qu'entens tu per patria?
—A mi 'm sembla que 's un quid compost de molts homens indistintament ajuntats; baix una mateixa autoritat suprema, cuidantse aquesta de to comú á tots sos subdits.
—Ca, home, ca. Aixó es una societat qualsevol, un Estat, may una patria; Patria es lo lloc ahont hem nascut, crescut, y ahont hem experimentat les primeres impresions d'aquixa vida mortal. Lo nom de patria prové de la potestat payral que te 'l pare sobre tots els membres de la societat domestica o familia; ay tal familia se propague y multiplique, originant altres families y societats; per lo tant totes aquestes tenen totes un mateix origen, costums, lleys, historia y totes viuen en un mateix

terror de la unió de aytals families, se done lo nom de patria. La patria, doncs es un ser natural y per lo tant obra de Deu.

Espanya com tot estat no es mes que una reunió mes o menos nombrosa de patries unides totes baix una autoritat suprema, a fi de que sigui mes facil lo conseguir la felicitat temporal. Per lo tant l' Estat es obra del homens y com a tal mutable y contingent. Resultaria, per conseqüen, que si Espanya fos nostra mare patria, com avuy per demés pot deixar d' existir separant les regions que la componen, tindriam que 'ns quedariam sens patria. En cambi perque desapareixi nostra patria la may prou ayuda Catalunya, es necessari que 's perdin totes les costums catalanes, llengua, temperament y caracter distintiu de la rassa.

Per altra part, tens que dats los despotics governs d' avuy dia, una patria pot pertanyer a dos Estats com succeeix a Catalunya que part es baix lo domini francès, y l'altra part baix l' espanyol. ¿Per ventura deixem de esser tots fills de Catalunya y germanos los uns dels altres?

- Vaja, prou; t' explicas com un libre.
- Jaume, explico lo que tots tindriam que sabe, allavors tots sabriam distingir lo que es la nostra Patria Catalana y lo que es la Nació Espanyola y com tu compendras, com mes rica y forta siga Catalunya, millor sera pera tots los espanyols.
- Si qu' es veritat, continua que ab gust t' escolto.
- Dispensa que tinc quelcom de feyna precisa. Ja 'n tractarem un altre dia d' això qüestió mes fundament.
- Quant bulguis.
- A Deu.
- A Deu.

Un cas d'empirisme historic

I.
Mon semihomonim en la premsa local *Monaldo Escudero*, contestantme al article *Latet anguis in herba*, diu que faig com "el malhechor que va merodeando por la frondosidad de los bosques." ¡Eul! ¡eu! ¡aixó es mol bó! *Monaldo Escudero* mereix que 'l fassen academich *correspondiente* de la de la llengua que parlen a ultra-port) para evadir el rudo golpe de la justicia, que al menor ruido producido por una insignificante sabandija (*tu dixisti, sabandija*) parecete ver a los individuos de la benemérita puestos en acecho tras aquellos espesos matorrales.

Los malfactors, quan creuen que 's persegueixen, apreten a corre o sino s'amaguen ahont poden, sense atrevir-se ni a respirar pera que no siguen descoberts; y jo ho he fet molt al revés, perque haven sospitat per certes senyals que *Monaldo* portava intencions subversives. He detingut, he interrogat ab veu ben alta y l'he obligat a confessar que no es mes que un simple tortosi, aixó sí, molt tortosi; pero que no 's cuida per res de les coses de fora de Tortosa, y tan poch se'n preocupa que havent volgut fer un pinet d'erudició, escrivint d'ahont va ser canonge un celebre personatge de l' historia de Catalunya, la patria de *Monaldo*, suposant que *Monaldo* siga catalá, no va encertar lo nom de la Seu corresponent.

Aplicues ara l' similitud del malhechor y la benemérita y dirgues qui ha desempenyat un paper y qui l'atre entre *Monaldo* y l' que suscriu.

Veritat es que *Monaldo* no ha fugit ni s'ha amagat, pero para evadir el rudo golpe de la justicia ha fet com aquell tan retret mal comich del temps de Ferran VII, que, cuan lo xiulaba l' públich, pera evadirse d'atres demostracions mes desagradables, se posava a cridar ab tota sa forsa: *¡Viva el rey absoluto!* conseqüent aixis que l' public l' aplaudís. *Monaldo Escudero*, trobantse que li han parat los peus, ha pensat que l' millor modo d'axir afros del mal pas, seria cridant ben fort que ell es molt tortosi,

que ell es molt amant de las glories tortosines, que está disposat a morir ans que callar cuan se tracte de defensar a Tortosa, creyent aixis que 'ls tortosins l' aplaudiran y ami m'execraran. Lo joc está vist, y resulta d' una malicia candorosament primitiva y d'alló mes bona xiqueta.

Lo *Monaldo* de D. Quijote, tan simploy com era, tenia mes rebotiga que l' Escudero dels castiles de per aqui.

Jo, francament, no poseixo l' arbre genealógich de ma familia que repuije fins als temps d'abans de la vinguda de Nostre Senyor Jesucrist, en que era coneguda aquesta comarca pel nom de *Ilergavonia* ó *Ilercaonia*, ni aduch al temps, mes de mil anys despres, en que les amassones tortosines van lluitar com a heroines desde 'ls murs de Tortosa pera refusar l'atach dels musulmans; y encara que fill d'aquesta terra, no puch probar que correga per mas venes la sanch dels *Ilergavons* ni la de las amassones. Desde allavons ensa ha plogut molt; pero ben segur que *Monaldo* se trobará en lo mateix cas que jo.

Ara, en quant al respectiu esperit que 'ns informa a *Monaldo* y a mi, crech ab tota convicció que es mes tortosi y mes patriótic lo meu que l' de *Monaldo*. Jo soch mes amant que *Monaldo* de las veritables, llegítimes y indiscutibles glories de l' historia tortosina; jo parlo y escrich lo llenguatge que entenem sense estudiari lo tots los fills d'aquesta terra, lo llenguatge que parlaven nostres avantpassats de venerable recort, llevat llaujeres modificacions que l' temps ha introduit en l' idioma catalá, com en tots los idiomes, lo llenguatge que parlaven los que van lluitar a Tortosa de la afrontosa dominació dels alarbs y, despres de ferla cristiana, la van dotar de sabies y justes institucions que la van fer culta, rica y felis, lo llenguatge en que s' va escriure l' immortal Llibre de les Costums, Códich jurídic y civil, admiració de tot lo mon civilisat.

Y *Monaldo* n' fa escarni y menyspreu d'aquet llenguatge, dient que aquí, a n' esta comarca, ningú l' usa, com sino fos un fet, que s' observa en totes les literatures, la diferencia entre l' llenguatge escrit y l' parlat en certes regions compres dins d'aquelles, com per exemple se observa en la literatura castellana a Andalusia, ahont ningú escriu lo llenguatge que all' s' parla, apesar de ser castellá l' un y l' altre, com catalá es lo tortosi, per mes que hi hagi quisques diferencies entre l' tortosi parlat y l' catalá escrit; pero s' veu que *Monaldo* te una afició dessidida a posar los peus dins del poal. No sap que per tot arreu difereix en poch ó en molt lo llenguatge academich del vulgar?

Monaldo prefereix al llenguatge del país lo d' un rassa que sempre s' ha donat a conixer per son esperit superb y avassallador y que ns ha imposat sa parla per tot lo oficial y semi-oficial, lo llenguatge dels butxins de les nostres llibertats.

Obres son amors y no bones rahons senyor *Monaldo*, y per mes que vosté s' presente com ardent amant de Tortosa y de sa historia, mal correspon a sa presumpció ab sas obres.

En ma escudella, per cert sencera, queda encara caldo que (D. M.) serviré l' diumenge que vé, y mentrestant tindré l' perol al foch per lo que puga ocorre.

A la Mare de Deu

Si fos jo un dels rossinyols
Que al estiu per mitant tarde
Se vehuen aná volant
Per la montanya del Parque,
U a la voreta del riu
I an lo nívet dels salses...
Si yo sapigués tan
Que tzych tzach en quatre ralles,
Fes uns versos tan bonichs
Com aquells d' ahí el Certamen...

Si tingues tan bona veu
Com la dehuen tindre 'ls angels...
Vos asseguro que avuy
Tindrieu gust d' escoltar-me;
Pero al surti aquí davant
Tremolo com fulla al abre.
Si hay sigut tan atrevit,
Mare de Deu perdonaume,
Que aquí hay vingut perque sé
Que tenu lo cor mol ample.
Yo us vull y us estimo tan
Com vos puga estimá un atre,
Perque yo soch vostre fill
Y Vos sou la meua Mare.
Ancara soch menudet
Y no sé 'l que pot pasarme:
Diu que al mon hi han mols perills,
Que está tot plenet de trampes,
Y que les posa l' infern
Pera se perdre les ánimes;
Tinch temó Mare de Deu,
Tinch temó de condenarme;
Si no me allargués les mans
Vostre fill no pot subarse;
Tenu compassió de mi.
Mare de Deu Ajudaume.
També sento di a tothom
Que este mon es mon de llágrimes.
Que 'ls pares ploren als fills
Y que 'ls fills ploren als pares
Aixó bueno aixó hu intench
Com hu anten consevol atre
Pero d' u que ploren tots
Y aixó no puch explicar meu
Y no sé si es veritat
U es que volen enganarme;
Pero si plora tothom
Ben tontos son de plorarme,
Perque tenintvos a Vos
Que de tots voleu sé Mare,
Tenen lo milló consol
Que arrega totes les llágrimes.
Y pos Mare vos dihen
Sempre que resém la «Salve»
Dignaivos, sinyora, avuy
Ascolá nostres plegaries
Les chiquetes y ls chiquets
Que han vingut aquí estu tarde
Vos demanen de tot cor...
¿Hay de dirvos que us demanen?
Que 'ls fessen a tots uns sants
Sinyora dignaus complaurels;
Y quan anessem morint
Avuy uns y demá uns atres,
Fosamos Mare de Deu,
Entre dos rengleres de angels,
Y pujamos cap al Cel
Cantant vostres alabanses.

Entre les diferentes composicions y traballos que 's llegiren en el *Festival literario musical infantil* que va celebrarse en la iglesia del Seminari durant las festas Marianas va agradar molt la poesia que a continuació copiam tan per lo ben pensada, com per la naturalitat y dolssa expresió ab que la va dir lo aixíriat jove Joaquim Tallada alumne del Col·legi de D. Rafael Vilas, poema que mereix que la distinció de ser l' únic treball que en la veritable ab que l' Centre Excursionista obsequia als poetas premiats se llegí del esmentat festival.

Llibre important

RESUM DE GRAMÁTICA CATALANA, adaptat a l' ensenyansa, ab un diccionari de Barbarismes y Idiotismes, del profesor *Emili Vallés y Vidal*.—Impremta de R. Gilabert, Barcelona.—150 pessetes.

Despres dels meritissims estudis lingüistics del P. Nonell, d' En Pompeu Fabra, d' En Ferrer y Carrió, de Mossen Alcover y de tants y tants altres filòlegs catalans, era molt convenient que vingués una obra gramatical de caracter practic; aquesta obra es la de nostre benvolgut amic l' Emili Vallés y Vidal. Les definicions que l' autor ens dona en el present llibre, son clares, curtes y precises; y, si be es ben clar que la obra te marcat caracter didactic, no per axó s' limita a abras-

sar solzament els limits de l' escola, car també es molt apropiat pera donar a coneixer en breus lliçons les regles gramaticals a tanta gent com hi ha que no les coneix, per manca d' obres d' aquest genere.

Es de notar que l' autor ha pres cindit aquí de l' ordre ordinariament establert en l' estudi de la Gramática, adoptant en cambi un metode mes llógic y mes d' acord ab la pedagogia moderna y ab les necessitats actuals de l' ensenyansa. Ha seguit l' ordre d' aquell qui estudia de cop y de nou una llengua, axó es; comensar pels elements del llenguatge, lletres, silabes, paraules; pujant gradualment cap a la construcció d' oracions y a l' estudi sintetic de quiscuna de les parts de l' oració. Aixis, doncs, ha fugit de la divisió corrent en Analogia,—mes propiament anomenada Morfologia—Sintáxis, Prosodia y Ortografia; y partint de la divisió de la primera d' aquestes quatre parts, ha intercalat en cada una lleugeres nocions de Sintáxis—cosa aquesta que no deu oblidar may aquell qui pretén escriure la nostra llengua—les quals, ab tot y esser presentades en forma molt breu y senzilla, constituexen tot lo suficient pera que no s' puga dir a qui les practiqui alló que digné temps endarrera una *eminencia de allende*, (1) quan assegurava molt formalment que «el catalán no tiene construcción propia.»

També les breus empero completes nocions sobre la Prosodia y l' Ortografia, van intercalades degudament en els primers capitols del llibre, al tractar dels elements del llenguatge. Es ademés molt remarcable el capitol dels verbs, en quins s' hi troven completes les Conjugacions catalanes; ab indicació de totes les excepcions.

Una altre cosa que dona indubtablement moltissim valor a n' aquest llibre, es el Diccionari de barbarismes é idiotismes del horrorós catalá que *are s' parla*, diccionari que per ell sol ja constitueix a nostre entendre una obra d' extraordinaria utilidad. Uns mil cinc cents articles s' hi contenen en ell aproximadament, essent redactat ab un gran sentit practic, y segons se despren de son examen, fet despres de seriosos estudis sobre la materia. Tant el Diccionari com la Gramática están ilustrats ab un gran nombre de notes y observacions, que fan d' aquest llibre una veritable obra de consulta.

Felicitem coralmen al amic Vallés y Vidal per son notable treball, y no dubtem de que la seva obra s' escampará promptament per tot Catalunya y prestará grans serveys a la causa santa del nacionalisme catalá, ensenyant als bons fills de la terra a usar correctament la nostra bella parla, a la qual mes estimaran com mes la coneguen, contribuint aixis a la reivindicació de la nostre personalitat, que encara avuy se troba desgraciadament tan aflebita y desnaturalisada, gracies, en gran part, al menyspreu en que fou tinguda en altre temps, pels mateixos catalans, l' hermosissima llengua catalana.

(1) D. Benet Pérez Galdós.

Centre excursionista

Concurs de Tarjetes postals

Fallo del Jurat y

Autors premiats

Tema primer — Cansons — Primer premi.—Lema: *Aixís farem un gros fetx*; Autor, D. Rogeli Yerro.

Accesit—Lema: *Visca Tortosa alegre y hermosa*; Autor, T. S.

Accesit — Lema: *¡¡Guay!!* Autor, D. Joseph M. Sabatè, Pbre.

Accesit—Lema: *Lo Rectó de Vallfogona*; Autor, Anonim.

Accesit—Lema: *Visca Catalunya; Una Tortosina*.

Tema segon—Pintura—Primer premi.—No s'adjudica.

Accesit—Lema: *Al Bosch*; Autor, D. Frederich Jordi.

Tema tercer—Premi Dibuix—Primer premi—Lema: *Recorts de Tortosa*; Autor, D. Ricart Cerveto.

PREMIOS EXTRAORDINARIS

Lema: *Que si que no, que... ¡ay!* Autor, D. Narcis Aloguin.

Lema: *Catalunya*; Autor, D. Ricard Romero.

Accesit—Lema: *Del natural*; Autor, D. Arthur Ferrer.

Accesit—Lema: *Barretina: anant pel mon*; Autor, D. Ernest Mestre.

Accesit—Lema: *Montserrat*; Autor, D. Agustí Torres.

Tema quart — Fotografia — Primer premi—Lema: *Visions de juvenesa*; Autor, D. Joseph M. G. mundí.

Accesit—Lema: *Ma patria es Catalunya*; Autor, D. Rogeli Yerro.

G. VERGÉS Secretari.

Tortosa 8 de Janer 1905

NOTICIAS

En los Butlletins oficiales correspondientes a los días 1er. y 3 de l'actual y

31 del prop passat Desembre se van anunciar varis censos que'l senyor Delegat d'Hisenda d'aquesta provincia transmet a D. Valenti Requena Sintés, ab la salvetat del dret de retracte que als amos de las fincas censadas concedeix l'article quint del Real Decret de 5 de Juny de 1886.

Cridém l'atenció de quants propietaris posseixin fincas subjectes a aitals gravámens, fassin us del dret abans esmentat, dintre el plasso de 30 dias a comptar desde la fetxa de l'inserció de l'anunci en lo periódich oficial, puig que entenenentse 'ls propietaris directament ab l'Estat obtenen ventatja.

Diu un diari de Barcelona que 'n vista de que continuament están presentantse a l'Alcaldía aragonesos, alacantins, valencians y andaluzos, demanant almóyna porque fa méso que son a la Capital y encara no han trovat féyna, es probable que l'alcalde dirigéxi comunicacions als alcaldies d'aquélles comarques fentelsi saber que a Barcelona no hi sobra la féyne y que prou ne tenen els d'aquí per viurei.

Crida.—Se'ns prega la publicació del sigüent solt:

L'«Associació de Lectura Catalana» a tots los escriptors de Catalunya.—Desitjosa aquesta entitat de fundar una Biblioteca pública catalana oberta a tothom, se dirigeix a vosaltres primer, demanantvos feu la mercé de remetre un sol exemplar de cada una de las vostras obras a fi de prompte contar ab bon fonament per la susdita creació d'aytal centre de cultura.

Als escriptors de Catalunya toca donar l'exemple que seguirá prompte

tot lo poble y la biblioteca Catalana, será un fet.

Per la civilisació de nostra patria.. —Per A. de la J. D.—Lo President, Eudalt Soler.—Lo Seri., M. Gorchs.

Nota.—Los donatius se reben al local social carrer de la Diputació, núm. 295, principal.—La Junta Directiva remetrá recibos de las obras que vagi rebent».

Dintre de pocs dies s'establirá un servéy esprés pera les cartes que portin un sello especial de caracter urgent que desde les estacions se partirán per seccions especials de carters, als seus destinataris directament sense portarse les esmentades cartes a l'Administració.

Aquésta reforma es importantíssima, doncs ab un augment insignifi. en el franquétj, el comer rebrá la correspondencia quatre o cinc hores més aviat, segons les poblacions.

Continuaren dilluns les conferencies semanales que dona lo senyor Pella sobre Dret Públic Catalá, en lo local de la Federació Escolar Catalana instalada a la «Liga Regionalista de Barcelona.»

La tema de la VI era continuació del anterior, ó siga de les Corts y Parlaments a Catalunya. Comensá'l senyor Pella fent notar la fonda diferencia que hi ha entre les velles Corts Catalanes y les actuals espanyoles; allí sempre's discutia fredament y no ab altre obgete qu'el de procurar la felicitat del pays y no era pas degut aixó a que a Catalunya no existisin bandos ó partits, sino a que un cop dins del Parlament, los síndics (Diputats) no cercaven alre interés que'l be de la Patria, devent després guardar secret de lo que s'havía discutit.

Los síndics se nomenaven de di-

ferentes maneres, en armonía ab los llocs y 'ls temps, reunintse los parlaments sempre en pobles distints, a excepció de les Corts generals que acostumaven a celebrarse a Monzón per ser considerat com a població catalana pels catalans y aragonesa, pels aragonesos y valenciana per los valencians. Obertes les Corts, primer de tot, lo rey llegía ó feya llegir lo discurs reyal, que era sempre en catalá y molt extens, essent contestat en aragonés, en forma generalment breu y tradicional. Se reunia després cada un dels tres brassos ó estaments pera discutir en secret los projectes de lley, votantse seguidament sense discussió per tots los síndics; en quin cas, si resultava empat, era resolt nó per lo número, sino per la calitat ó *pés* dels votants.

En la primera sessió se nomenava una comissió d'habilitació (lo que are 'n diuhen comissió d'actes) que devía subjectarse sempre a regles fixes pera examinar y arovar les actes ó poders dels diputats ó dels seus procuradors, puig sabut es que podien nomenarse procuradors que representessin als diputats, lo que oferia inmensos ventatjes. Se formava també una comissió de *tractadors* encarregats de preparar los projectes de lley.

Avants de discutirse cap lley tenien lloc los judicis d'agravis y los disintiments per justicia tenint lo rey de donar plena satisfacció a tots los agraviats per delegats reyalis ó per haver faltat a les Constitucions y llivertats. Aixó era una de les mes fermes garantíes polítiques.

En la darrera sessió, lo rey abraçava a los presidents de cada un dels estaments y després conversava una estona ab los síndics avants de despedirse.

Lo conferenciant, com sempre, fou molt aplaudit.

Tortosa. Imp FOGUET, P. Hospital 5.

del mismo monte es la más particular del mundo. Dejo Cardona, donde en su término ay una fuente de agua, que se engañará cualesquiera, creyendo que es vino clarete. Tiene un monte de cierta tierra, que no parece sino harinas, aquí están las minas inagotables de sal blanquísima, cristalina, y de varios colores. Digole inagotable, porque crece. Dejo de escribir los Rios Caudalosos, que este principado tiene, y le fertiliza, como son Brigancio, dicho Rio de la Cenia, el famoso y caudaloso Hebro, Cinea, el dorado Segre, Llobregat, Besós, Tordera, Aro, Fluviá, Gaya, Francolí, Cardener, y otros. Dejo sus altísimos montes, cubiertos de altísimos pinos, y de verdes aguas. Y por remate dejo el Gobierno de toda Cataluña, que es uno de los mejores que tiene España, gozando este Principado de privilegios honradísimos, señal de la fidelidad que siempre ha tenido, tiene, y tendrá a sus felicísimos Reyes.

Tarragona, Tortosa, Lérida, Balaguer, Solçona, la Seu de Urgel, Vich, Gerona, Manresa, y Elna. Tiene un Metropolitano con ocho Obispados. Tiene Villas principalísimas, que merecen ser ciudades, como Perpignan, que en el año 1602, se transfirió la silla Episcopal, y Cabildo de Elna, Ciudad no muy grande, Ripoll, Villafranca de Panadés, Aulot, Camprodon, Mataró, Puigcerdá, Castellón de Ampurias, Granollers, Cervera, Tarrasa, Agramunt, Tárrega Momblanch, Vimbodí, la Espluga, Valls, Alcover, Reus, Riudoms, Constantí, Cambrils, Gandesa, Horta, Batea, Vilaiba, Vildecoba, Aytona, Miquinçona Flix, Azcón, Miravet, Mora, el Ginestar, Falset, Tiviga, Ulldemolins, la Cornudella, Alforja les Borjes, y otros muchos, que por no alargarme los dejo. Todos los dichos son gallardísimas Villas, y Pueblos principales. Tiene 28. Abadiados, y muchos dellos con tanta jurisdicción, y renta, que hazen ventaja en esso a muchos Obispados de otros Reynos. La gente es Zagaz, liberal en ocasiones de honor, a su señor fidelísima, estimadora sobre manera de sus fueros, mas prompta de manos que de lengua, nada ambiciosa, ni soberbia, enemiga de novedades, zelosa de la limpieza de su sangre, y en quien resplandece grandemente la tercera y mas principal parte de la prudencia, que es ser pródicos, y mirar siempre en lo por venir, sin saber ser superfluos desperdiciadores. Es otro sí religiosa y pia, como lo muestra su entereza en la Fé, estando tan vezina de Heroges, las hermosas Cruces, levantadas por las encrucijadas y caminos, los muchos lugares pios, y de devoción que ay por todas partes, la magnificencia de sus Templos, el particular gusto con que acuden a ellos para oyr la palabra de Dios, y es así, que no ay Reyno (osaré decir) en toda la Christianidad, donde mas (de ordinario) se predique, pues en sola Barcelona se predicán cada año diez Quaresmas de cada día, y con mucha frecuencia de auditorio en todos. Las mujeres son de tan buen ejemplo, que no las ay, ni mas honestas, ni mas recogidas en España.

Boiviendo a la descripción de la tierra digo, que no ay tierra mas abundante que nuestra Cataluña, sino dígalo el Valles, abundante de todo bien, de trigos el llano de Urgel

IL·L·U·S·T·R·A·C·I·O CATALANA

Regala una edició monumental
ilustrada per Xiró
del poema de Mossen Verdguer
"L' ATLANTIDA"

Surt cada diumenge-Un any Ptes. 30-Mitx any Ptes. 15'50-Tres mesos Ptes. 8-Mallorca, 287-BARCELONA

Disponible

Moreso

GRAN BOTIGA DE CALSAT
DE TOTES CLASSES
Sabates y botines d' ivern
Confecció esmerada para els que tenen los peus delicats.

Casa fundada l' any 1866.

PREU FIXOS VENTES AL CONTAT.

Plassa de la Seb y Arc del Rumeu.

TORTOSA

Joseph M. Cartes Mur

Metje-cirurgia homeopata del Hospital Homeopata de Barcelona.

Plassa de la Constitució 7-1.º (cantonada de la travessia del Angel) TORTOSA.

L' A ministració de la Veu de la Comarca facilitarà Catxismes de la Doctrina Cristiana compostos per lo P. FR. Pere Vives (traduits de la llengua castellana a la catalana pera major profit de las ánimes del Bisbat de Tortosa l' any 1817 per ordre del Illustri-sim Senyor Bisbe D. Manuel Ros de Medrano) al preu de 2 pesetas lo cent el text y 5 pesetas ab la explicació.

Igualment se facilitarán noticias de tot quant s'ha publicat y vá publicantse en llengua catalana en prticular las obras de quinas se'n ha ocupat la Veu en sas columnas.

FILLS DE JOSEPH TEIXIDOR

ARTICLES DE

DIBUIX, PINTURA Y FOTOGRAFIA

del carrer del Regomir 3, Barcelona

han traslladat son establiment al

CARRER FONTANELLA, 10

(PROP LA PLASSA DE CATALUNYA) BARCELONA

DISPONIBLE

el Campo de Tarragona, el Panadés, Empurdan, Cerdeña, y Rossellon; de vinos, que los del Campo de Tarragona, mostacel de Rossellon, Castellano de Colibre, Claret de Matarró, y Malvesia de Falset y Siglas, que se pueden contar todos entre los más generosos de España: y de Azeyte, que el Empurdan, Campo de Tarragona, Abadiado de Monserrate, Riberas de Hebró, y Noguera, Ribagorçana, y nuestro termino de Tortosa: Sin estos son notables en calidad y cantidad, las avellanas del Empurdan, y la Selva: los piñones, y Gallipavos, del Valles: las castañas de Vique, las almendras, de Vrgel, la miel, de Igualada y Manresa, los quesos, de la Selva, y Capdella: el cáñamo, de Tarragona: los higos del Priorato, abundancia de gallinas de Empurdan, resinos, sombreros, guadamaciles, cuchillos, y vidrios de Barcelona: peynes de Tortosa y Perpignan, y guantes de Lérida. Otro si se coje en abundancia a çfran: rubia, y fino, y se haze sal de agua en muchas partes, y en particular en las salinas de nuestra Tortosa, se pesca finisimo coral en Palamós, abundancia de atunes en las almadrabas del coll de Balaguer, y Colibre, regaladissimas sabogas en nuestra Ciudad de Tortosa, y truchas en casi todos los Rios. Ay caga de Taballes, Ossos, y otras fieras en muchos de sus montes, baños salulferos en Caldas de Monbuy, Aries y Puig Cerdan. Labranse finisimas rájas en Alcover, estameñas en Reus, y tantos paños de toda suerte por todo el Reyno, que se sacan cada año muchas Naves cargadas para Cerdeña y Sevilla. Cojese mucha seda, y labranse muchos tafetanes en Tortosa, y dellas se sacan para todo Aragon, y Cataluña, y parte de Castilla. Mas que cosa hay que se yguale a las peñas ó minas, inexas de la sal de Cardona? pues es cierto que se saca mas de 14. mil ducados cada año, si la dificultad de los caminos, por la aspereza del terrefio, no defendiera la saca della, para Reynos estranos, hizieran solas estas minas a sus Duques de les mejores Principes en hacienda, como lo son en calidad. Ni ay en España Reyno mas rico de minas de oro, plata, hierro, y los demas metales; de azul en Mont Alegre, de amatistas en Monseny, canteras de Iuspe en Tortosa, Alabastros, transparentes, y sólidos en Sarreal, varias

diferencias de Marmoles en Beuda, y Tarragona, y tan inmenso bosques, de grandisimos pinos, y altissimas ayas para labrar cualesquiera bajeles, y tanta abundancia de cáñamo para sus jarcias, y velas, como se puede colegir de las muchas Galeras, y Navlos, que de continuo se labran en la Tarazona de Barcelona, y por toda la costa del mar. Cojese finalmente por todas partes, regaladissime fruta, y por toda la marina, mucha de agrio, para proveher a todo el Reyno. Desta fertilidad, y abundancia de todo bien, le viene a Cataluña, ser tan poblada por todas partes, que no se si la agravio en poner en duda si toda ella es una población; pues es cierto no ay parte por donde se pueda andar un cuarto de legua, sin descubrir alguna Ciudad, Villa, aldea, casar, ó alqueria, como si estuvieran sembradas. Y por rematar, deo de describir el grande lago de Canigó, de quien algunos Autores escriben, que si se hecha alguna piedra dentro, se mueve tan grande ruydo, que atemoriza, y se mueven tantos vapores, que se condensan en el ayre, y causan grande tempestad, como truenos, relampagos, rayos, piedra, granizo, y lo demas. Cuentanse del tantas cosas que es espanto. Tiene dentro del tan grandes truchas, que no ay quien las ose comer. Dejo el Priorato de San Feliu, donde cada año la noche de la Anunciación sobre la piedra del Altar, que es de marmol negro, parecen ciertas letras muy delgadas, que van creciendo por el tiempo, sin que hasta hoy se aya atinado la entera significación dellas, con que muchos se han fatigado en ftquirirla. Dejo la fuente del territorio de Bañoles, que cualquiera cosa que se moje en sus claras aguas, la cubre luego de color de oro, que después con dificultad se quita. Dejo también la Ciudad de Barcelona, que por la magnificencia de sus casas, todas a una mano muy fuertes, muy altas, y de canteria, por la grandeza de su muelle, y por la limpieza de sus calles, que cuanto mas llueve, estan mas limpias, por ser todas enlosadas, y con albañares, ó sumideros por medio; merece ser tenida por una de las mejores de España. Dejo el santo monte de Monserate monte de increyble devoción, por una milagrosa Imagen de la Virgen Maria que ay en el, y aun la figura